

Publiek en privaat: Paars in spagaat

Aan de ene kant neemt de roep om marktwerking bij de overheid religieuze vormen aan. Aan de andere kant wordt de regelgeving steeds gecompliceerder en – door de juridisering van het bestuur – steeds moeilijker toe te passen. Deze trends versterken elkaar. Gemeente en bestuurders zouden hun praktijkkennis moeten inzetten om het evenwicht te herstellen, meent Friso de Zeeuw, tot begin april 1998 gedeputeerde Milieu & Water van de provincie Noord-Holland.

Het paarse kabinet maakt veel werk van marktwerking. Invoering van (meer) marktwerking en privatisering heeft soms voordelen: concurrentie als drijfveer voor een beter product of dienst tegen een lagere prijs.

Dat dit beleid, onder aanvoering van de minister en het departement van Economische Zaken overdreven, ja zelfs religieuze vormen aanneemt, bewijst onder meer de gang van zaken rond de drinkwatervoorziening. Die voorziening gaat in ons land op hoog peil. De kwaliteit is prima, de verliezen uit lekkende leidingen zijn de laagste ter wereld, met het milieu wordt rekening gehouden, de prijs is aan de lage kant en de klanten zijn over het algemeen tevreden. Drinkwaterbedrijven kunnen stellig efficiënter werken. Met extra prikkels, zoals externe bedrijfsvergelijkingen, periodieke doorlichting en onafhankelijk toezicht, kom je een heel eind. Marktwerking en privatisering zijn hier het foute antwoord. De Engelse praktijkervaring is in dit opzicht erg leerzaam.

Scheiding

Een ander voorbeeld van de religieuze, sterk ideologische benadering is de strikte en statische scheiding tussen publiek en privaat domein. De overheid mag zich eigenlijk niet meer met activiteiten bezighouden die het private bedrijfsleven ook kan voortbrengen. De commissie-Cohen adviseert het, het kabinet onderschrijft het en de Tweede Kamer gaat er grotendeels in mee.

Eerder is in dit blad deze ontwikkeling terecht bekritiseerd.

De geschetste ontwikkeling wil ik in verbinding brengen met een waarneming binnen het publiek domein. Het gaat om de vaak gecompliceerde, bureaucratische en weinig effectieve regelgeving waarop het politiek bestuur zijn optreden moet baseren. Vanuit mijn ervaring als milieugedeputeerde noem ik de regelgeving rond afval, secundaire grondstoffen, bodemsanering, de milieuwetgeving met betrekking tot Schiphol en de handhaving daarvan. Nogmaals: het zijn voorbeelden die een beetje gemeentebestuurder vanuit zijn/haar beleving hartelijk kan aanvullen. Slechts een enkele keer poogt de Haagse politiek de regelgeving écht te vereenvoudigen en effectiever te maken.

Als we de blik opnieuw even op de milieuwetgeving richten, wil ik de op zich verdienstelijke poging noemen om de Wet Geluidhinder sterk te vereenvoudigen en de voorzichtige pogingen om de regelgeving rond bodembeheer tot

hanteerbare proporties terug te brengen. Maar een brede politieke inzet om het probleem aan te pakken ontbreekt. Het Nationaal Milieubeleidsplan 3 maakt er bijvoorbeeld geen uitdrukkelijk actiepoint van.

Juridisering

De factor die de effectiviteit van de publieke regelgeving én de geloofwaardigheid van het politieke bestuur verder ondermijnt, is de juridisering. Onder juridisering verstaan we de overtrokken kanten van de rechtsbescherming. Hoofdbezwaren zijn: de rechter gaat de inhoudelijke besluitvorming van het politiek bestuur nog eens overdoen.

Vertraging en een schier eindeloze herhaling van zetten zijn bijkomende nadelen. Voor de innige relatie tussen regelgeving en juridisering grijp ik terug naar het voorbeeld van de Wet Geluidhinder. Van het plan tot vereenvoudiging van deze wet maakt een 'Handreiking' voor gemeente- en provinciebesturen deel uit. In die Handreiking komen allerlei tips en gedragslijnen te staan hoe je in de praktijk met geluidhinderproblemen en de toepassing van geluidhindernormen om kunt gaan. Ik geef op een briefje dat de Raad van State in de eerste de beste beroepsprocedure de aanbevelingen in de Handreiking zal beschouwen als semi-wetgeving waarin alleen in heel bijzondere omstandigheden en met een argumentatie van hier tot Tokio kan worden afgeweken. En met een beetje pech hebben we zo, dankzij de juridisering via een omweg, de oude Wet Geluidhinder weer in huis.

Juridisering staat inmiddels wel als onderwerp op de politieke agenda, maar concrete voorstellen tot verbetering laat het kabinet niet zien.

Erosie

Conclusie: de heersende politieke trend stelt 'meer marktwerking' centraal met een bijna religieuze gedrevenheid.

Tegelijkertijd zien we de erosie van de effectiviteit van veel publieke regelgeving, gecombineerd met de juridisering die toepassing van die regelgeving verder compliceert. Beide trends versterken elkaar: met een slecht publiek kader heeft de roep om marktwerking natuurlijk snel succes. De poging om mengvormen tussen publiek en privaat – die in de Nederlandse praktijk vaak nuttig zijn gebleken – uit te roeien via de commissie-Cohen completeren het beeld.

Voor een nieuw kabinet ligt er een mooie taak om het evenwicht te herstellen. Het evenwicht tussen versterking van een krachtige markteconomie en een optredende overheid op basis van effectieve regelgeving. En met oog voor de dynamiek tussen het publieke en het private domein, met ruimte voor controleerbare en transparante mengvormen. Dit evenwichtsherstel komt niet vanzelf tot stand; het vraagt politieke actie van gemeente- en provinciale bestuurders die hiervoor het belangrijke wapen 'praktijkkennis' kunnen inzetten.

FRISO DE ZEEUW

'Uit in het Land van Leeghwater' gaat in zomer op eigen benen verder

Van onze verslaggever

BEEMSTER — Het culturele zomerevenement 'Uit in het Land van Leeghwater' kan in ieder geval dit jaar worden voortgezet. Het project wordt

gespreid over een aantal weekends in augustus en krijgt een nieuwe, thematische invulling. Daartoe wordt een Stichting 'Uit in het Land van Leeghwater' in het leven geroepen. Dat zijn de eerste

concrete resultaten van een haalbaarheidsonderzoek naar het zelfstandig voortbestaan van het Leeghwater-project.

De provinciale Stichting Kunst en Cultuur draagt na drie jaar financiële steun aan het project in 1998 voor het eerst niets meer bij. De provincie liet bij de start van het evenement al weten slechts drie jaar te subsidiëren. De werkgroep met leden uit de drie deelnemende gemeenten

Beemster, Graft-De Rijp en Schermer moest dus op zoek naar andere manieren om het project te financieren.

Volgens H. Roenhorst van de werkgroep moet de nieuwe stichting 'in principe' kunnen waarborgen dat 'Uit in het Land van Leeghwater' voor de komende jaren is veiliggesteld. „Maar het gaat natuurlijk altijd om de pegels”, houdt hij een slag om de arm. Tot op heden is alleen honderd procent zeker

dat het evenement komende zomer doorgang vindt.

De organisatie van het project gaat in ieder geval binnen het programma meer samenwerken met horeca en bedrijfsleven. De financiën voor de komende editie zijn echter nog niet rond en ook de invulling van het programma staat nog niet vast. Toch verwacht Roenhorst daar op korte termijn meerduidelijkheid over.